

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/283,Wystawa-Zolnierze-wykleci-Antykomunistyczne-podziemie-na-Rzeszowszczyznie-po-1944.html>
04.04.2026, 20:21

Wystawa „Żołnierze wyklęci. Antykomunistyczne podziemie na Rzeszowszczyźnie po 1944 roku”.

17 marca br. w Miejskim Domu Kultury w Leżajsku (ul. Mickiewicza 65) została otwarta wystawa „Żołnierze wyklęci. Antykomunistyczne podziemie na Rzeszowszczyźnie po 1944 roku”, przygotowana przez Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN w Rzeszowie.

Podczas otwarcia wystawy naczelnik OBEP IPN w Rzeszowie dr Krzysztof Kaczmarek wygłosił wykład na temat podziemia narodowego na Rzeszowszczyźnie w latach 1944-1947.

W otwarciu wystawy uczestniczyło ponad 200 osób, w tym młodzież szkolna, harcerze i kilkudziesięciu kombatantów. Miejscowi współorganizatorzy ekspozycji – Miejskie Centrum Kultury i Biblioteka Pedagogiczna w Leżajsku – w oparciu o patriotyczne wiersze i pieśni przygotowali bogatą oprawę artystyczną uroczystości.

Zapraszamy do odwiedzenia ekspozycji dotyczącej działalności antykomunistycznej konspiracji niepodległościowej. Chcieliśmy zwrócić Państwa uwagę zwłaszcza na Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” (WiN), które powstało na bazie Armii Krajowej po jej rozwiązaniu, a także na Narodowe Zjednoczenie Wojskowe (NZW). Wyeksponowaliśmy szczególnie sylwetki członków IV Zarządu Głównego WiN, zamordowanych „w majestacie prawa” w 1951 roku; zaprezentowaliśmy także działaczy terenowych Zrzeszenia oraz m.in. żołnierzy NZW z Leżajska i okolic.

Można obejrzeć ponadto zdjęcia oddziałów NZW: Józefa Zadzińskiego „Wołyniaka”, Adama Kusza „Garbatego”, Stanisława Pelczara „Majki”, a także oddziału Antoniego Żubryda „Zucha”. Cykl fotografii przedstawiających aresztowanie w lutym 1959 r. jednego z ostatnich żołnierzy oddziału „Wołyniaka” – Michała Krupy „Wierzy” – można uznać wręcz za dramatyczny fotoreportaż.

Po raz pierwszy prezentowane są zdjęcia wykonywane bezpośrednio po egzekucjach, pochodzące z archiwum Delegatury Urzędu Ochrony Państwa w Rzeszowie (są tu m.in. zdjęcia poegzekucyjne „Żubryda” i jego żony Janiny).

Kilkaset fotografii i fotokopii dokumentów udostępniły Instytutowi Pamięci Narodowej muzea, archiwa, stowarzyszenia kombatanckie oraz osoby prywatne. Fotografie współczesne przedstawiają nekropolie, miejsca straceń działaczy niepodległościowych oraz poświęcone im tablice pamiątkowe.

Nasza wystawa była dotychczas prezentowana w muzeach i instytucjach kulturalnych w Przemyślu, Krośnie, Tarnobrzegu, Dukli, Brzozowie, Jarosławiu, Kolbuszowej, Nowej Dębie, Sanoku, w konkatedrze w Lubaczowie i w łódzkim Oddziale IPN. Teraz do końca marca mogą ją zwiedzać mieszkańcy Leżajska.